

De Aosta-vallei: een paradijs voor lepidopterologen, addendum 7 (Lepidoptera) *

Marcel FAQUAET

Zowel in 1990 als in 1991 trokken we naar de Aosta-vallei om er vooral herfstnachtvlinders te observeren. We verbleven er respectievelijk van 19 september tot 7 oktober en van 5 tot 16 oktober. Het gunstige weer, ondanks het late tijdstip, liet ons toe verscheidene keren de lamp te plaatsen en veel interessante soorten te ontdekken.

In 1990 bezochten we een nieuwe verzamelplaats: Pallu, hoogte ca. 550 m. De biotoop is op een paar uitzonderingen na het laagste punt in de Aosta-vallei en ligt aan de rechterkant van de Dora Baltea, iets verder dan Aosta-stad en de Auto-Porto. Het is het natuurreserveaat « Vallée Labor ». Het gebied is slechts enkele ha groot en is gekenmerkt door vooral natte plaatsen met rietvelden. Het reserveaat werd opgericht om vooral watervogels en -planten te beschermen. We kregen van Dr. M. BOCCA (Museo Regionale di Scienze Naturali de Saint-Pierre) en van de conservator toestemming om er de nachtvlinderfauna te onderzoeken.

Ook in 1991 gingen we naar een nieuwe verzamelplaats: Evian, een plaatsje tussen Saint-Pierre en Saint-Nicolas, hoogte ca. 1000 m. De biotoop is gekenmerkt door grote, droge, warme, naar het zuiden gerichte hellingen. Veel begroeiing is er niet, enkele typische lage alpenplantjes, een paar populieren en veel acacia's.

Verzamelplaatsen en -data :

Pallu: 21-22.IX.1990 en 2.X.1990

Avise: 19, 27.IX.1990 en 5.X.1990, 10, 14-15.X.1991

Evian: 5, 9.X.1991

Cerellaz: 24, 30.IX.1990 en 4.X.1990, 7.X.1991

Clavel: 20.IX.1990 en 1.X.1990, 12-13.X.1991

Vens-Laag: 25-26.IX.1990 en 3, 6.X.1990, 8.X.1991;

Vens-Hoog: 29.IX.1990.

Tabel 1: Lijst van waargenomen soorten in de Aosta-vallei in 1990-1991 (de soorten met een * worden achteraan becommentarieerd).

Soorten	Pallu	Avise	Evian	Cerellaz	Clavel	Vens-L	Vens-H
<i>Trichiura crataegi</i> Linnaeus							x
<i>Lasiocampa trifolii</i> Denis & Schiffermüller	x						x
<i>Cymatophora diluta</i> Denis & Schiffermüller	x	x		x			
<i>Timandra griseata</i> Petersen	x						
<i>Scopula marginepunctata</i> Goeze	x	x		x			
<i>Scopula subsericeata</i> Haworth	x						
<i>Lythria purpurata</i> Linnaeus	x						
<i>Entephria flavicinctata</i> Hübner				x			

(*) Zie *Phegea* 15: 47-59, 91-107, 131-144, 195-208; 16: 85-92; 17: 27-30, 145-159; 19: 39-42, 113-116; 20: 69-73.

Soorten

	Pallu	Avise	Evian	Cerellaz	Clavel	Vens-L	Vens-H
<i>Nebula achromaria</i> de la Harpe		x		x			
<i>Chloroclysta siterata</i> Hufnagel				x		x	
<i>Chloroclysta miata</i> Linnaeus			x	x	x	x	
<i>Chloroclysta truncata</i> Hufnagel		x			x		
<i>Thera firmata</i> Hübner	x	x		x	x	x	x
<i>Thera cognata</i> Thunberg	x	x		x			
<i>Thera juniperata</i> Linnaeus					x		
<i>Triphosa dubitata</i> Linnaeus				x	x		
<i>Epirrita autumnata</i> Borkhausen					x	x	x
<i>Eupithecia pusillata</i> Borkhausen	x	x	x	x	x	x	x
<i>Gymnoscelis rufifasciata</i> Haworth			x				
<i>Euphya frustata</i> Treitschke				x			
<i>Aplocera plagiata</i> Linnaeus				x			
<i>Colotois pennaria</i> Linnaeus					x	x	
<i>Epione repandaria</i> Hufnagel				x		x	
<i>Peribatodes rhomboidaria</i> Denis & Schiff.	x	x	x	x			
<i>Cleora cinctaria</i> Denis & Schiffermüller				x			
<i>Alcis repandata</i> Linnaeus	x						
<i>Agrius convolvuli</i> Linnaeus		x		x		x	
<i>Macroglossum stellatarum</i> Linnaeus	x	x	x	x	x	x	
<i>Diloba caeruleocephala</i> Linnaeus		x			x		
<i>Eilema complana</i> Linnaeus				x			
<i>Euxoa obelisca</i> Denis & Schiffermüller			x	x		x	
<i>Euxoa nigricans</i> Linnaeus		x			x		
<i>Euxoa temera</i> Hübner *	x						
<i>Euxoa distinguenda</i> Lederer		x		x	x	x	
<i>Euxoa cos</i> Hübner		x	x	x	x	x	x
<i>Euxoa decora simulatrix</i> Hübner		x				x	
<i>Agrotis segetum</i> Denis & Schiffermüller						x	
<i>Agrotis trux</i> Hübner	x	x	x	x	x	x	x
<i>Agrotis ipsilon</i> Hufnagel	x	x			x	x	
<i>Ochropleura plecta</i> Linnaeus		x		x	x		
<i>Ochropleura flammatra</i> Denis & Schiff.		x	x			x	
<i>Eugnorisma depuncta</i> Linnaeus	x						
<i>Standfussia lucerneae cataleuca</i> Boisduval *		x				x	
<i>Rhyacia grisescens</i> Fabricius		x	x	x	x		
<i>Rhyacia simulans</i> Hufnagel *			x				
<i>Chersotis rectangula</i> Denis & Schiffermüller				x	x		
<i>Chersotis margaritacea</i> de Villers		x		x	x	x	
<i>Noctua pronuba</i> Linnaeus		x	x	x		x	
<i>Noctua comes</i> Hübner		x	x	x			
<i>Epilecta linogrisea</i> Denis & Schiffermüller			x				
<i>Spaelotis senna</i> Freyer					x		
<i>Peridroma saucia</i> Hübner						x	
<i>Xestia c-nigrum</i> Linnaeus	x	x		x	x	x	
<i>Xestia xanthographa</i> Denis & Schiffermüller	x	x		x	x	x	
<i>Eurois occulta</i> Linnaeus				x			
<i>Mesogona acetosellae</i> Denis & Schiffermüller	x	x	x	x			
<i>Hada proxima</i> Hübner		x	x			x	
<i>Tholera decimalis</i> Poda	x	x		x			
<i>Mythimna conigera</i> Denis & Schiffermüller	x	x					
<i>Mythimna albipuncta</i> Denis & Schiffermüller	x		x		x		
<i>Mythimna l-album</i> Linnaeus	x	x	x	x			
<i>Mythimna vitellina</i> Hübner			x			x	

Soorten	Pallu	Avise	Evian	Cerellaz	Clavel	Vens-L	Vens-H
<i>Brachyolomia viminalis</i> Fabricius				X			X
<i>Episema glaucina</i> Esper		X	X	X	X	X	
<i>Dasyptolia templi</i> Thunberg *						X	
<i>Dasyptolia templi alpina</i> Rogenhofer *		X		X		X	X
<i>Aporophyla lutulenta</i> Denis & Schiffermüller	X	X	X	X			
<i>Lithophane ornitopus</i> Hufnagel					X	X	
<i>Lithophane leautieri sabiniae</i> Guédât *					X	X	
<i>Allophyes oxyacanthae</i> Linnaeus	X	X	X	X	X	X	
<i>Dichonia aprilina</i> Linnaeus *		X				X	
<i>Dichonia convergens</i> Denis & Schiffermüller *		X					
<i>Dryobotodes eremita</i> Fabricius		X	X	X	X	X	
<i>Blepharita adusta</i> Esper	X						
<i>Trigonophora flammea</i> Esper		X	X	X			
<i>Polymixis rufocincta</i> Geyer *		X			X	X	
<i>Polymixis xanthomista</i> Hübner		X	X	X	X	X	X
<i>Antitype suda</i> Geyer		X		X	X	X	
<i>Antitype chi</i> Linnaeus		X	X	X	X	X	X
<i>Ammoconia caecimacula</i> Denis & Schiff.		X	X	X	X	X	X
<i>Ammoconia senex</i> Geyer		X	X	X	X	X	
<i>Eupsilia transversa</i> Hufnagel					X		
<i>Conistra vaccinii</i> Linnaeus	X	X					
<i>Conistra staudingeri</i> de Cr.						X	
<i>Conistra torrida</i> Lederer *						X	
<i>Conistra rubiginea</i> Denis & Schiffermüller		X				X	
<i>Conistra rubiginosa</i> Scopoli *					X		
<i>Agrochola circellaris</i> Hufnagel	X	X	X	X	X	X	
<i>Agrochola lota</i> Clerck		X			X	X	
<i>Agrochola macilenta</i> Hübner		X	X	X	X	X	
<i>Agrochola haematidea</i> Duponchel	X						
<i>Agrochola dujardini</i> Dufay	X	X					
<i>Agrochola helvola</i> Linnaeus	X	X	X	X	X	X	X
<i>Agrochola litura</i> Linnaeus	X		X	X	X	X	X
<i>Agrochola lychnidis</i> Denis & Schiffermüller		X	X			X	
<i>Xanthia togata</i> Esper		X			X		
<i>Xanthia icteritia</i> Hufnagel	X	X		X	X	X	
<i>Xanthia gilvago</i> Denis & Schiffermüller *	X						
<i>Xanthia ocellaris</i> Borkhausen *	X						
<i>Canthia citrago</i> Linnaeus		X		X			
<i>Cryphia raptricula</i> Denis & Schiffermüller		X	X				
<i>Cryphia muralis</i> Forster		X			X		
<i>Amphipyra pyramidea</i> Linnaeus		X		X	X	X	
<i>Amphipyra tetra</i> Fabricius					X	X	
<i>Amphipyra tragopoginis</i> Clerck			X		X	X	
<i>Phlogophora meticulosa</i> Linnaeus		X	X	X	X	X	X
<i>Enargia paleacea</i> Esper	X		X		X		
<i>Auchmis detera</i> Esper		X				X	
<i>Apamea monoglypha</i> Hufnagel					X	X	
<i>Apamea lateritia</i> Hufnagel			X				
<i>Apamea furva</i> Denis & Schiffermüller	X		X				
<i>Mesoligia literosa</i> Haworth		X					
<i>Mesapamea secalis</i> Linnaeus	X						X
<i>Calamia tridens</i> Hufnagel							X
<i>Rhizedra lutosa</i> Hübner	X						
<i>Hoplodrina ambigua</i> Denis & Schiffermüller		X		X	X		

Soorten	Pallu	Avisè	Evian	Cerellaz	Clavel	Vens-L	Vens-H
<i>Paradrina selini</i> Boisduval							x
<i>Paradrina clavipalpis</i> Scopoli		x					
<i>Heliothis armigera</i> Hübner				x			x
<i>Diachrysis chrysitis</i> Linnaeus	x			x			
<i>Macdunnoughia confusa</i> Stephens	x	x	x				
<i>Autographa gamma</i> Linnaeus				x			x
<i>Chrysodeixis chalcites</i> Esper							x
<i>Catocala fraxini</i> Linnaeus	x	x	x	x	x		
<i>Catocala nupta</i> Linnaeus	x						
<i>Catocala elocata</i> Esper	x	x					
<i>Catocala puerpera</i> Giorna	x	x		x	x		x
<i>Lygephila craccae</i> Denis & Schiffermüller		x	x	x	x		
<i>Epizeuxis calvaria</i> Denis & Schiffermüller		x					
<i>Hypena rostralis</i> Linnaeus	x	x					

Kommentaar

Euxoa temera: slechts 1 ex.; HELLMANN (1987) en MARINI & TRENTINI (1986) vermelden de soort niet. Volgens RAPPAZ (1979) is de soort in Zwitserland alleen bekend uit Wallis.

Standfussia lucerneae cataluca: telkens 1 ex.; HELLMANN (l.c.) vermeldt slechts 1 ex. van 800 m hoogte, dat volgens hem van grotere hoogte afkomstig was. Niet vermeld bij MARINI & TRENTINI (l.c.). Volgens RAPPAZ (l.c.) gewoon in Wallis.

Dasypolia templi: 1 ex.; volgens HELLMANN (l.c.) zeer zeldzaam, niet vermeld bij MARINI & TRENTINI (l.c.), volgens RAPPAZ (l.c.) gewoon in Wallis boven 1600 m.

Dasypolia templi alpina: vrij gewoon in de Aosta-vallei, vlinders vooral actief net na de schemering; ook in Wallis gewoon (RAPPAZ l.c.).

Lithophane leautieri sabinae: enkele ex. op de vindplaatsen; onze ex. zijn groter dan de afbeeldingen bij RAPPAZ (l.c.). Deze auteur vond de soort gewoon in Wallis van oktober overwinterend tot in mei. De rupsen leven op *Juniperus sabina*. BERIO (1985) vermeld slechts twee vindplaatsen voor Italië, beide op Sardinië: Belvi en Musei. Daar zouden de rupsen op cypressen leven.

Dichonia aprilina: 1 ex.; BERIO (l.c.) vermeldt de soort niet van de noordwestelijke Alpen.

Dichonia convergens: 2 ex.; BERIO (l.c.) vermeldt de soort van augustus tot oktober, maar ze is nog niet eerder in de Aosta-vallei waargenomen.

Polymixis rufocincta: slechts 2 ex. in 1990, gewoon in 1991; begin oktober start de vliegtijd. Door BERIO (l.c.) niet uit de noordwestelijke Alpen vermeld. HELLMANN (l.c.) noemt ze van 1 plaats: Ponte Pia (450 m, einde oktober). MARINI & TRENTINI (l.c.) vermelden verscheidene ex. einde oktober, tussen 800 en 1100 m hoogte. Volgens RAPPAZ (l.c.) gewoon in Wallis.

Conistra torrida: slechts 1 ex. in 1990 en 1 ex. in 1991; nog niet eerder uit de Aosta-vallei vermeld. Volgens RAPPAZ (l.c.) zeldzaam en lokaal in Wallis. Volgens BERIO (l.c.) leeft de rups op *Prunus spinosa*, een gewone struik in de

Aosta-vallei.

Conistra rubiginosa: slechts 1 ex.; volgens BERIO (l.c.) nog niet eerder in de Aosta-vallei waargenomen.

Xanthia gilvago: enkele ex.; nog niet eerder uit de Aosta-vallei vermeld; volgens BERIO (l.c.) leven de rupsen op de bloemen en zaden van *Ulmus*.

Xanthia ocellaris: gewoon; volgens BERIO (l.c.) niet eerder in de Aosta-vallei waargenomen.

Literatuur

- Berio, E., 1985. Fauna d'Italia. Lepidoptera, Noctuidae 1. Generalità, Hadeninae, Cuculliinae. Ed. Calderini, Bologna, Italia.
- Hellmann, F., 1987. Die Macrolepidopteren der Brenta-Gruppe (Trentino-Oberitalien) (Lepidoptera). - *Studi Trentini di Scienza Naturale* 63: 3-166.
- Marini, M. & Trentini, M., 1986. I Macrolepidotteri dell'appennino Lucchese. Ed. Università degli Studi di Bologna. Istituto e Museo di Zoologia. Bologna, Italia.
- Rappaz, R., 1979. Les papillons du Valais (Macrolépidoptères). Imp. Pillet, Martigny, Suisse.

Korte mededeling

Mythimna sicula (TREITSCHKE, 1835) in de provincie Antwerpen (Lepidoptera : Noctuidae)

Op 10 juni 1992 vond ik een dood exemplaar van *Mythimna sicula* (TREITSCHKE, 1835) onder een verlichtingspaal op straat midden in de stad Antwerpen. Gezien de verspreiding in België in de Kalkstreek en in Lotharingen (HACKRAY & SARLET 1977: 216) betreft het hier waarschijnlijk een zwerver of een adventief exemplaar. Toch kon LEMPKE (1964: 121) voor Nederland twee vindplaatsen vermelden uit Zeeland, juni en september 1961. Als voedselplanten noemen HACKRAY & SARLET (l.c.) *Rumex* en *Triticum*.

Literatuur

- Hackray, J. & Sarlet, L.G., 1977. Catalogue des Macrolépidoptères de Belgique. - *Supplément à Lambillionia* 77(3-4): 209-224.
- Lempke, B.J., 1964. Catalogus van de Nederlandse Macrolepidoptera. Tiende supplement. - *Tijdsch.Ent.* 107(2): 49-136, pl. 9-15.

Karel JANSSENS, Korte Leemstraat 15A, 2018 Antwerpen.